

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ข้อมูลและแหล่งข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล การดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ได้ข้อมูลและตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่งคือ

3.1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ทั้งที่อยู่ในรูปของรายงานทางราชการ หนังสือ วารสาร รายงานสถิติของหน่วยงานราชการ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอโป่งน้ำร้อน องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี และด่านศุลกากรจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น และรวบรวมจากบทความวิชาการ ตลอดจนสิ่งพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.1.2 การศึกษาข้อมูลจากบุคคลการศึกษาในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความเหมาะสมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน โดยจะศึกษาสภาพทางกายภาพของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนหลังจากมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาในพื้นที่ จากการเข้าสำรวจพื้นที่เบื้องต้นเพื่อค้นหาแหล่งข้อมูลบุคคล ที่สามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้ และเนื่องเป็นการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนของการศึกษาจากบุคคล 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับจังหวัดอำเภอและตำบล เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับทางราชการซึ่งเป็นผู้นำประเภทต่างๆ ของอำเภอ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่เข้าใจขั้นตอนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือกิจกรรมที่มาจากส่วนราชการ ตลอดจนถึงวิถีชีวิตต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนถึงการให้ข้อมูลด้านการใช้อำนาจการควบคุมจัดการในการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวของชุมชนที่ทำร่วมกับราชการ รวม 4 คน ได้แก่

1. นายอำเภอโป่งน้ำร้อน
2. ปลัดอำเภอโป่งน้ำร้อน
3. นายด่านศุลกากรจังหวัดจันทบุรี
4. ป่าไม้อำเภอโป่งน้ำร้อน

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวและเกษตรกรรมในพื้นที่ เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นกลุ่มที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวโดยตรงและมีส่วนร่วมของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน จำนวน 25 คน ได้แก่

1. ผู้ประกอบกิจการนำเที่ยวซึ่งประกอบธุรกิจล่องแก่ง เเท่าที่มีอยู่ในพื้นที่
2. ชาวบ้านเจ้าของสวน ไร่บริเวณเส้นทางล่องแก่งเท่าที่มีอยู่จำนวน 36 ราย สำหรับการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดศึกษาเฉพาะเจ้าของสวนที่อยู่ประจำ ซึ่งมีจำนวน 15 ราย
3. ผู้ที่ทำหน้าที่บังคับแพยางในการล่องแก่งจาก 3 สถานประกอบการเท่าที่มีอยู่ในพื้นที่ จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 3 ประชาชนผู้เกี่ยวข้อง เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลโป่งน้ำร้อน รวม 20 คน

1. ผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน กำนันตำบลโป่งน้ำร้อน และผู้ใหญ่บ้าน บ้านเครือหวาย
2. ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจาก ชุมชนโดยเลือกจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่เกิด บ้านอยู่ริมฝั่งคลองโป่งน้ำร้อน และมีตำแหน่งทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งได้แก่เป็นกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การ

บริหารส่วนตำบล หรือเป็นผู้ที่สมาชิกของชุมชนให้ความเคารพนับถือในฐานะภูมิปัญญาของท้องถิ่น มีทั้งสิ้น 15 คน

3. ผู้อาวุโสในหมู่บ้านคัดเลือกจากบุคคลที่อายุที่มากที่สุดในชุมชน และเวลาได้อาศัย อยู่ในชุมชนตั้งแต่เกิด สามารถสื่อสารพอเข้าใจได้จำนวน 3 คน

3.2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นผลการศึกษาที่เป็นจริงและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยใช้เทคนิคในการศึกษาหลายอย่างการเก็บข้อมูลประกอบด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. ประเด็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview Format) ผู้วิจัยใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เช่น การพูดคุยถึงตำนาน ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน การตั้งถิ่นฐานแต่เริ่มต้น เป็นลักษณะการบอกเล่าให้กันฟัง โดยทำการสัมภาษณ์ประชากรในตำบลโป่งน้ำร้อน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยทำการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งในอดีตและปัจจุบัน ลักษณะการท่องเที่ยวในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรม การนับถือผีบรรพบุรุษจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน รายได้จากการท่องเที่ยวต่อครัวเรือนผลกระทบในการเกิดการท่องเที่ยวในชุมชน การจัดการในด้านการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจในการเข้ามาท่องเที่ยว มีจุดมุ่งหมายเค้าโครงในการสัมภาษณ์อาจสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบแบบเจาะจงเฉพาะเรื่องและใช้ลักษณะการพูดคุยการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการเข้าช่วยตามแต่โอกาสจะอำนวยซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล

2. ประเด็นสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview Format) ผู้ศึกษาได้ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถจะทำการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการได้ โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์บุคคลนี้ ได้แก่

นายอำเภอโป่งน้ำร้อน นายพิภพ ด้าทองสุข ได้สัมภาษณ์ในประเด็นนโยบายของรัฐด้านการท่องเที่ยว โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอ ปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อนวิธีการในการดำเนินการของทางราชการ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ป่าไม้อำเภอโป่งน้ำร้อน นายสมเกียรติ กระจทอง ได้สัมภาษณ์ในประเด็นจำนวนป่าไม้ที่ได้รับผลกระทบในการท่องเที่ยว ทรัพยากรทางธรรมชาติในอำเภอที่จะสามารถนำมาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน ความหลากหลายทางชีวภาพของตำบลโป่งน้ำร้อน ความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในการท่องเที่ยว นโยบายจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ปลัดอำเภอโป่งน้ำร้อน นายโสภาส พานทอง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในประเด็น ประวัติของการท่องเที่ยวแบบล่องแก่งในคลองโป่งน้ำร้อน ปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน ความเข้มแข็งภายในชุมชน การตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยว

นายด่านศุลกากรจังหวัดจันทบุรี นายอนุสรณ์ ศรีมาลา ได้สัมภาษณ์ในประเด็น การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ท่องเที่ยว ตลาดการค้าชายแดนที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแนวโน้มการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน

กำนันตำบลโป่งน้ำร้อน นายพิภพ สาณะเสน ได้สัมภาษณ์ในประเด็นประชากรมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร ความเข้มแข็งภายในชุมชน นโยบายของอำเภอที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การจัดการด้านบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะงาน สิ่งดึงดูดใจในการเข้ามาท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ความหลากหลายทางชีวภาพในตำบลโป่งน้ำร้อน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน ความรู้ความเข้าใจในการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน นายใบ มะณู ได้สัมภาษณ์ในประเด็นการมีส่วนร่วมในชุมชน การจัดทำเวทีชุมชน โครงการของตำบลที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยว แนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับการรับมือจากการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นไปได้ในพื้นที่

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน นางวรรัตน์ วงศ์ษา ได้สัมภาษณ์ในประเด็นการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน ลักษณะการคัดเลือกความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนภายในตำบล กิจกรรมการท่องเที่ยว สภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ แนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับการรับมือจากการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นไปได้ในพื้นที่

3. ประเด็นสังเกต (Observation Format) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยได้ทำการสังเกตในเรื่องต่าง ๆ หรือใช้กล้องถ่ายรูปคอยบันทึกภาพ ในประเด็นด้านสภาพแวดล้อมและสภาพทางกายภาพของชุมชน พื้นที่ สถานที่ส่องแก่ง เส้นทางการส่องแก่ง ลักษณะน้ำ โดยใช้กล้องถ่ายรูปคอยสังเกตเกี่ยวกับกายภาพในพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน และคอยสังเกตทางด้านสังคมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีพในชุมชนในรูปผลผลิตของชุมชน ในด้านวัฒนธรรมได้สังเกตประเด็นประเพณีวัฒนธรรม ศาสนาของประชาชน การนับถือผีบรรพบุรุษ ประเพณีต่าง ๆ ในรอบปี ผู้วิจัยได้สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจนซึมซับและเข้าใจในบริบทการท่องเที่ยวในตำบลโป่งน้ำร้อน จนได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในประเด็นปัจจัยภายในที่ประกอบด้วยคน การมีส่วนร่วมในการจัดการ และได้สังเกตความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ลักษณะการประกอบอาชีพในพื้นที่การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้ามาในหมู่บ้าน การตลาดและการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว ความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่

4. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Format) ได้ใช้เครื่องมือนี้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วยอีกวิธีหนึ่ง โดยได้จัดสนทนากลุ่มโดยขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือนายด่านศุลกากรจันทบุรี ปลัดอำเภอโป่งน้ำร้อน กำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอโป่งน้ำร้อน ผู้ใหญ่บ้านโป่งน้ำร้อน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ และชาวบ้านผู้สนใจ การสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้ใช้พลวัตของกลุ่ม (group dynamic) เป็นสิ่งกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและทัศนคติอย่างเปิดเผยและจริงใจขณะที่สนทนากัน ซึ่งความคิดเห็นของคนหนึ่งในกลุ่มสามารถไปกระตุ้นให้คนอื่น ๆ ได้ออกมาพูด ออกมาแสดงความคิดเห็น ออกมาแสดงทัศนะและประสบการณ์ของตนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการใช้เครื่องมือนี้ได้ใช้ภายหลังจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ การสังเกตมาแล้วพอสมควร ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้อธิบายเป็นประโยชน์ในการวิจัย โดยมีประเด็นในการสนทนากลุ่มได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเข้มแข็งของชุมชน ปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลโป่งน้ำร้อน ความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนในพื้นที่ ความมั่นใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

5. ประเด็นการศึกษาเอกสาร ได้แก่ เอกสารทางราชการ รายงานการค้าชายแดน ไทย - กัมพูชา จังหวัดจันทบุรี ยุทธศาสตร์การเกษตรจังหวัดจันทบุรี เอกสารสภาพขององค์การบริหาร ส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน เอกสารจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำมาประกอบในการศึกษาประเด็น ลักษณะทางกายภาพ ทางสังคม ทางวัฒนธรรมในพื้นที่โป่งน้ำร้อน

อุปกรณ์ที่นำมาประกอบในการสัมภาษณ์และการสังเกตคือ เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ในขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ตลอดระยะเวลาของการวิจัย เนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกประการ หนึ่ง ก็คือ ตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งต้องวางตัวเป็นกลางไม่ลำเอียงไปยังฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในเวลาขณะที่ผู้วิจัยได้ เข้าไปเก็บข้อมูลเป็นช่วงเวลาในการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงต้องวางตัวเป็น กลางและไม่แสดงออกว่าสนับสนุนฝ่ายใด เพื่อการได้ข้อมูลที่ถูกต้องและจะต้องศึกษาข้อมูลที่ เกี่ยวข้องทุกอย่างอย่างลึกซึ้ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์

3.3. การเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะใช้วิธีการ สัมภาษณ์และการสังเกตเป็นหลัก โดยที่จะทำการเตรียมข้อมูลที่ต้องการสัมภาษณ์อย่างกว้างก่อน ลงภาคสนาม โดยที่จะมีกระบวนการในการลงภาคสนาม เพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มีการวางแผน ในการกำหนดบทบาทและการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนด้วยตนเอง โดยการศึกษาภาค สนามสร้างความไว้วางใจให้เกิดในหมู่ชาวบ้านจึงเชื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเก็บ ข้อมูล โดยสร้าง ความสัมพันธ์คุ้นเคยและความไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ไม่บิดเบือนไป จากความเป็นจริง และได้ผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด นอกจากนั้นต้องอาศัยการสังเกต ข้อมูลทางกายภาพและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนจะกระทำพร้อมกับการสร้างความสัมพันธ์ใน ชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การสังเกตข้อมูลทางด้านกายภาพและสภาพทาง สิ่งแวดล้อมเป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรงคือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และประชากรในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน โดยมีวิธีการในการเก็บรวบรวม ข้อมูลได้แก่

3.3.1. ประเด็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งได้เสนอไว้แล้วในหัวข้อผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คือ ผู้วิจัยได้มีการกำหนดประเด็นสำคัญเอาไว้ก่อนและในระหว่างการสัมภาษณ์จะเป็นในลักษณะของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการ ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลโป่งน้ำร้อนว่ามีความสอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวที่เหมาะสมหรือไม่ การประยุกต์ใช้ในพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อนจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดโดยในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและมีความเหมาะสมกับพื้นที่

3.3.2. ประเด็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะทำการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการตามประเด็นที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว ในการสัมภาษณ์ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ป่าไม้จังหวัด นายด่านศุลกากร กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อาจเก็บรวบรวมข้อมูลไปด้วยและทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือที่สุด

3.3.3. ประเด็นการสังเกต ผู้วิจัยทำการสังเกตการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิธีการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3.3.4. ประเด็นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในขั้นตอนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งผลวิจัยที่จะสามารถศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะนำมาจัดเก็บแบ่งประเภท จัดหมวดหมู่

3.3.5 ประเด็นการศึกษาจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากภาครัฐบาลเพื่อนำมาประกอบการวิจัย ในด้านบริบทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล เมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติมผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อเก็บข้อมูลที่ได้มาบางส่วนแล้วก็จะทำการตรวจสอบข้อมูลควบคู่กันไปเพื่อจะทำให้ทราบว่าข้อมูลแบบสามเส้า

(Methodological Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามหรือสัมภาษณ์ จะทำการตรวจสอบรวมกับการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการและการศึกษาจากเอกสารต่างๆ การตรวจสอบแบบนี้เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านเวลา สถานที่ และบุคคลการตรวจสอบด้วยวิธีนี้จะต้องตรวจสอบกับข้อมูลประเด็นเดียวกันหรือประเด็นที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบด้วยวิธีการดังกล่าว จึงเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้และทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบมาทำการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์การศึกษาต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการรวบรวมข้อมูลตลอดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดประเภท หมวดหมู่ และตีความข้อมูลเพื่อสรุปเป็นผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของชุมชน มาวิเคราะห์กับแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการรองรับของพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน หากได้ข้อมูลไม่ครบตามประเด็นที่ศึกษาผู้วิจัยจะเข้าไปในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และนำข้อมูลนั้นมาหารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนร่วมกับชุมชน วิเคราะห์ร่วมกับชุมชนว่าจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไรให้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิด จากการนำเอารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปใช้ในเขตพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยได้มีเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ในประเด็นของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนโป่งน้ำร้อน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์ ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนโป่งน้ำร้อน ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ศึกษาและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย กล่าวคือในแต่ละวันหลังจากเก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้กลับมานั่งเขียนบันทึกอย่างละเอียดพร้อมกับจัดหมวดหมู่ของ

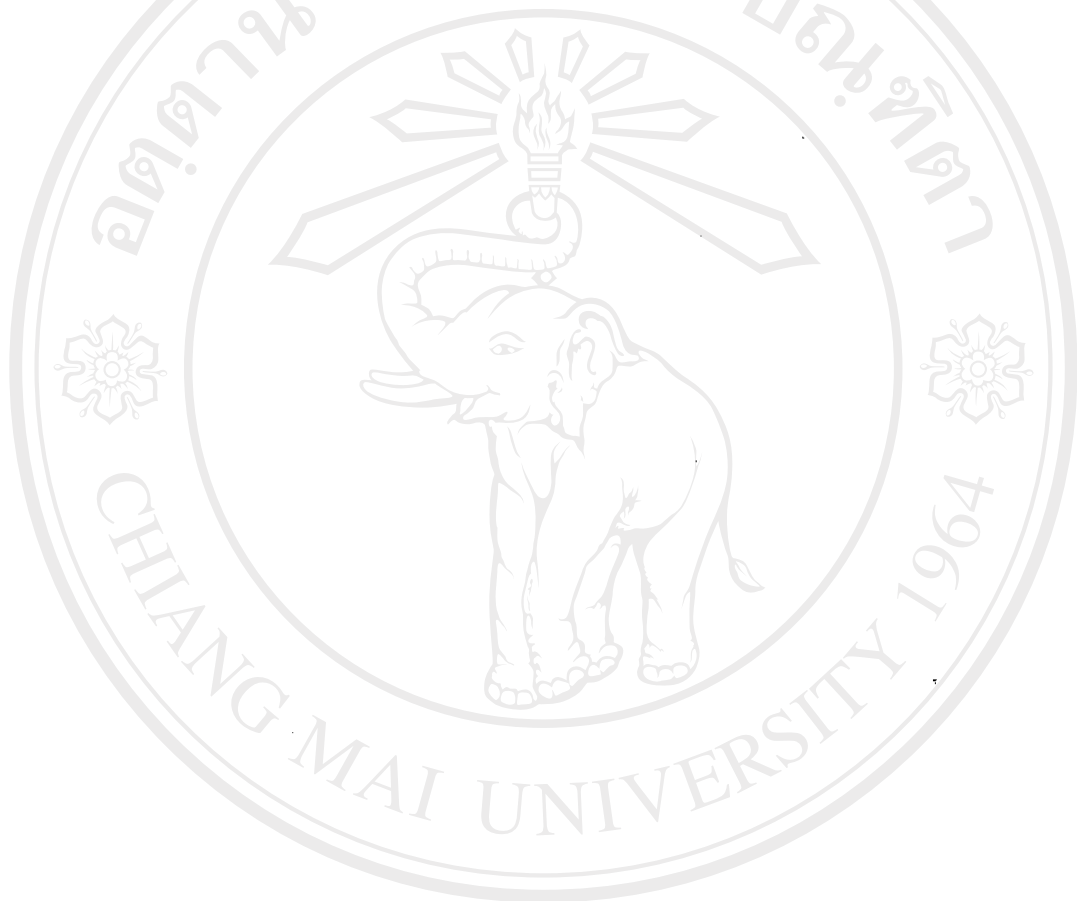

ข้อมูลเป็นด้าน ๆ ได้แก่ ทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม ทางด้านวัฒนธรรม ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่ ข้อมูลตามประเด็นดังกล่าว พร้อมกับวิเคราะห์ความหมายที่สัมพันธ์กับขอบเขตเนื้อหา และ วัตถุประสงค์การวิจัยไปพร้อม ๆ กันทุกครั้ง

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนโป่งน้ำร้อนซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยได้มองชุมชนในทัศนะของคนในได้อย่างแนบสนิทขึ้น เพราะว่า ผู้วิจัยได้รับทราบเบื้องหลังความเป็นมาของชุมชน และวิถีชีวิตของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เป็นอย่างดี แล้วที่ ผู้วิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบของเนื้อหาไว้ อย่างคร่าว ๆ แล้วได้รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลไปพร้อมกับการวิเคราะห์ข้อมูล ไปด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ตามประเด็นที่ต้องการ และหาก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเห็นว่า ข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ได้ยังไม่เป็นที่พอใจก็จะเก็บข้อมูลและ วิเคราะห์ซ้ำอีก เนื่องจาก ผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลกลุ่มต่าง ๆ และรวมถึงพื้นฐานข้อมูล ระบบคิดของ ผู้ให้ข้อมูลต่างประสบการณ์กันจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ความพยายามแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เข้าถึง ข้อมูลที่แท้จริง ผู้วิจัยต้องใช้ความอดทนและแสวงหาแนวทางให้มาได้ซึ่งข้อมูลด้วยการพยายามสร้างความไว้วางใจให้แก่เขาได้เห็นและสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละวัน พร้อมกับการวิเคราะห์ข้อมูลซ้ำแล้วซ้ำเล่าเรื่อยไปจนกระทั่งวันสุดท้ายที่อยู่ในชุมชนที่ศึกษา

3.4.3 การเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในตำบลโป่งน้ำร้อน หลังจากที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ บริบทของชุมชนในด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนโป่งน้ำร้อนศึกษาปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ความสามารถในการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็น แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืนในด้านแนวทางการพัฒนา ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลไปทำการตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลคนอื่น ๆ และการสนทนาแบบกลุ่มจากผู้นำใน ชุมชนและที่มมีความรู้ความสามารถในการท่องเที่ยว จนกระทั่งได้ข้อสรุปของการศึกษาที่ตรงกัน ซึ่งการรายงานผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบเชิงพรรณนา

ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ไปพร้อมกันกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามแต่ละครั้ง และข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูลและทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน และเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนปิ้งน้ำร้อน และผู้วิจัยก็นำผลการศึกษาวินิจฉัยมาเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved